

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ

07 JAN. 2013

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ

Ταχ. Δ/νση: Μπουμπουλίνας 20
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/νση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και Αίτησης Κατάθεσης
Εγγράφων
KOIN: 1. Βουλευτή κα Ραχήλ Μακρή
2. Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και
Κλιματικής Αλλαγής

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 4409/402/27.11.2012 Ερώτηση και Αίτηση Κατάθεσης
Εγγράφων

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτοκόλλου 4409/402/27.11.2012 Ερώτησης και Αίτησης Κατάθεσης Εγγράφων της Βουλευτού κας Ραχήλ Μακρή και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες υπηρεσίες μας, σας γνωρίζουμε τα εξής :

Η ΔΕΗ δραστηριοποιείται επί δύο και πλέον δεκαετίες στην περιοχή Αμυνταίου της Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας. Σε όλο αυτό το διάστημα προέβαινε, χωρίς την ενημέρωση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και χωρίς οποιανδήποτε έγκριση και έλεγχο, σε εκτεταμένες εργασίες εκσκαφών, σε ανέγερση κτιριακών συγκροτημάτων, αλλά κυρίως σε ευρείας κλίμακας αποχωματώσεις και αποθέσεις αρκετών τετραγωνικών χιλιομέτρων στο Ορυχείο Αμυνταίου, με αποτέλεσμα να καταστραφεί ολοκληρωτικά ή να επικαλυφθεί απροσδιόριστος αριθμός αρχαιολογικών θέσεων διαφόρων εποχών και περιόδων.

Η συνεχής αυτή εξορυκτική δραστηριότητα της ΔΕΗ και η συνακόλουθη ολοκληρωτική καταστροφή ή έκθεση σε κίνδυνο καταστροφής των αρχαιοτήτων της περιοχής εκμετάλλευσης του Ορυχείου Πεδίου Αμυνταίου, υποχρέωσε την Αρχαιολογική Υπηρεσία να προχωρήσει από το 2003 και έκτοτε στη διενέργεια συστηματικών ερευνών πεδίου, στη διεξαγωγή διερευνητικών τομών και σωστικών ανασκαφών. Αποτέλεσμα της επιφανειακής έρευνας, στην προβλεπόμενη από τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για εξόρυξη έκταση, ήταν ο εντοπισμός 25 θέσεων εγκατάστασης, οι οποίες χρονικά καλύπτουν όλη την προϊστορική και την ιστορική εποχή. Η ΚΘΕΠΚΑ προέβη επίσης, κατά το παρελθόν διάστημα (σύμφωνα με τους όρους των εκάστοτε συμβάσεων), σε οριοθέτηση όλων των εντοπισμένων θέσεων, σε περισυλλογή και αξιολόγηση του επιφανειακού υλικού τους και όπου ήταν εφικτό, σε στρωματογραφική διερεύνηση τους.

Για τα αποτελέσματα της έρευνας, την ακριβή χωροθέτηση των εντοπισμένων θέσεων και το κόστος της κατά περίπτωση ή της συνολικής σωστικής ανασκαφής των αρχαιολογικών χώρων ενημερώνόταν συστηματικά η ΔΕΗ Α.Ε., με σκοπό η τελευταία να προγραμματίσει τη χρηματοδότησή της και να συνεργαστεί με την Αρχαιολογική Υπηρεσία για την έγκαιρη ολοκλήρωση της έρευνας και την παράδοση των χώρων. Ωστόσο η Επιχείρηση δεν έλαβε σοβαρά υπόψη της την παρουσία των αρχαιοτήτων στην υπό εκμετάλλευση ζώνη του Ορυχείου και τις συνέπειες, που θα μπορούσε να προκαλέσει η όποια καθυστέρηση στη διερεύνησή τους και δεν προχώρησε, ούτε στην επιτάχυνση των διαδικασιών για την εκταμίευση των περιστασιακών ποσών (οι εξασφάλιση των σχετικών εγκρίσεων απαιτούσε διάστημα 6 έως 10 μηνών), ούτε και στην κατάρτιση ενός πολυετούς προγραμματισμού για την συστηματική ανασκαφή και την απελευθέρωση των υπό εκσκαφή εκτάσεων. Με τη στάση της αυτή η Δ.Ε.Η., αλλά και με τις κατά καιρούς ποικίλες παρεμβάσεις της στην υπό εκμετάλλευση ζώνη του Ορυχείου Πεδίου Αμυνταίου, παραβίασε σειρά διατάξεων του Νόμου 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν

‘γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς», αλλά και τους ίδιους τους περιβαλλοντικούς όρους και περιορισμούς, της σχετικής με τη λειτουργία του Ορυχείου Πεδίου Αμυνταίου Κ.Υ.Α. και συγκεκριμένα την παράγραφο 31.37 και 32.

Κατά την παρελθόντα 8ετία, πραγμάτωποι ήθηκαν από την ΙΖ' ΕΠΚΑ και αργότερα από την ιδρυθείσα από το 2006 ΚΘ' ΕΠΚΑ σωστικές ανασκαφές σε 15 αρχαιολογικούς χώρους (Σωτήρας I (2003), Σωτήρας III (2003,2008), Σωτήρας IV (2008), Σωτήρας V (2009), Σωτήρας Va (2010), Σωτήρας VI (2009), Σωτήρας VIIa (2005), Ανάργυροι IX (2004, 2011-12), Ανάργυροι X 2010), Ανάργυροι XI (2004, 2011-12), Ανάργυροι XIIa (2006), Ανάργυροι XIII (2004, 2006), Ανάργυροι XIIIa (2009, 2010-12) και Ανάργυροι XIV(2004). Τα αποτελέσματα των ανασκαφών αυτών έχουν παρουσιαστεί στα Χρονικά του Α.Δ. Οι ανασκαφικές αυτές έρευνες, που κάλυψαν συνολικά έκταση 65.400 τ.μ., πιστοποίησαν την ύπαρξη 8 νεολιθικών οικισμών (6.000-3.200 π.Χ.), 5 οικισμών της εποχής του χαλκού και της εποχής του σιδήρου (3.200- 650 π.Χ.) και 2 οικισμών των ιστορικών χρόνων. Τόσο το είδος και η έκταση των εγκαταστάσεων, όσο και η χρονική διάρκεια κατοίκησής τους παρουσιάζουν μεγάλες έως ακραίες διαφοροποιήσεις. Ωστόσο, κοινό χαρακτηριστικό όλων είναι η ιδιαίτερη σχέση τους με το νερό και τις ποικίλες διακυμάνσεις του, στις βαλτώδεις εκτάσεις που τις περιέβαλλαν.

Οι σωστικές ανασκαφές στους ανωτέρω χώρους αποκάλυψαν νεολιθικές κατοικίες μονώροφες και διώροφες με τετράγωνη κάτοψη, αλλά και κυκλικές υπόσκαφες. Στα κατεστραμμένα από πυρκαγιά δάπτεδά τους, εντοπίστηκαν τετράγωνες εστίες, κυκλικοί φούρνοι με πλατφόρμα, τετράγωνες θήκες από αχυροπιλό, συγκεντρώσεις υφαντικών βαρών για τον αργαλειό, μυλόπετρες και τριπτήρες για την παρασκευή αλεύρου, λίθινα εργαλεία και μεγάλος αριθμός αγγείων σε διάφορα σχήματα και μεγέθη.

Η χωροοργάνωση του συνόλου σχεδόν των οικισμών, που ερευνήθηκαν ανασκαφικά, επιβαλλόταν από τη σύνθετη ανάπτυξη επάλληλων κυκλικών ή ελλειψοειδών τάφρων ή από την παρουσία λιθόκτιστων ή πασσαλόπηκτων περιβόλων. Στους ενδιάμεσους χώρους των εγκαταστάσεων βρέθηκαν απορριμματικοί και αποθηκευτικοί λάκκοι, πηγάδια, και αύλακες για τη συγκέντρωση των όμβριων υδάτων σε δεξαμενές.

Σε όλες τις προϊστορικές επιχώσεις εντοπίστηκαν επίπεδα κατοίκησης πλούσια σε κατάλοιπα οικοτεχνικών δραστηριοτήτων, όπως αυτά τεκμηριώνονται από την παρουσία μυλόλιθων και τριπτήρων, συγκεντρώσεων σφονδυλιών, υφαντικών βαρών, λίθινων απολεπισμάτων ή σε οστέινα λείψανα, διαφωτιστικά των διατροφικών επιλογών των κατοίκων τους. Οι σωστικές ανασκαφές απέδωσαν επίσης μεγάλη ποσότητα αποθηκευτικής ή μη κεραμικής, μεγάλο αριθμό λίθινων και οστέινων εργαλείων, πήλινα ειδώλια και μικροπλαστικές κατασκευές, κοσμήματα (χάντρες, βραχιόλια), υφαντικά βάρη και σφονδύλια, αιχμές βελών, ακοντίων και βλήματα από σφενδόνες, πήλινες σφραγίδες, καθώς και σειρά ποικίλων μικροευρημάτων, χαρακτηριστικών των συγκεκριμένων περιόδων κατοίκησης. Από τα επάλληλα στρώματα συγκέντρωση επίσης μεγάλη ποσότητα οστών οικόσιτων και άγριων ζώων, οστά ψαριών, όστρεα και άφθονοι απανθρακωμένοι ή διατηρημένοι σπόροι και καρποί.

Ο κατάλογος των σημαντικών ευρημάτων, που υπερβαίνουν τα 11.680 σε αριθμό, περιλαμβάνει, εκτός από τα παραπάνω, χρυσά και χάλκινα ελάσματα, χρυσά ή χάλκινα νομίσματα, σιδερένια εργαλεία και σειρά άλλων αδιάγνωστων ή μη μικροευρημάτων. Από την καταμέτρηση αυτή εξαιρείται το πλήθος των κιβωτίων, που περιέχουν αποσπασματική κεραμική, οστά, θραύσματα οικιστικών δομικών μερών, μεγάλα λίθινα εργαλεία, καθώς και σπόρους, καρπούς κλπ.

Αναφορικά με την τρέχουσα σωστική έρευνα στους οικισμούς Ανάργυροι IX & XI, σας ενημερώνουμε ότι η ΚΘ' ΕΠΚΑ προχώρησε έγκαιρα στην επιφανειακή και στρωματογραφική συγκέντρωση δεδομένων και ενημέρωσε την Επιχείρηση ήδη από το 2005, για το συγκριτικό κόστος της ανασκαφής τους και από το 2009 για την ακριβή οριοθέτησή τους στο τοπικό γεωδαιτικό σύστημα. Επομένως η τελευταία έχει την αποκλειστική ευθύνη για την παρούσα καθυστέρηση που σημειώνεται στην εξόρυξη λιγνίτη, αφού αυτή θα μπορούσε να αποφευχθεί με την διεξαγωγή και την ολοκλήρωση της αναγκαίας ανασκαφής, την παρελθόντα διετία ή πενταετία. Η ΔΕΗ Α.Ε. μόλις το Νοέμβριο του 2010 ενδιαφέρθηκε πραγματικά για την ανασκαφή των δύο ανωτέρω θέσεων ζητώντας εκτίμηση της σχετικής δαπάνης. Η απόφαση του ΣΔΑΕΔ της ΔΕΗ για την έγκριση της δαπάνης διαβιβάστηκε στην ΚΘ' ΕΠΚΑ στις 3 Αυγούστου 2011, δηλαδή μετά από 6 μήνες, ενώ το σχετικό Μνημόνιο Συνεργασίας υπεγράφη μόλις στις 13 Οκτωβρίου 2011. Οι προσλήψεις προσωπικού από τη ΔΕΗ Α.Ε. (45 αρχαιολόγων, 4 σχεδιαστών, 4 συντηρητών και 400 εργατών) καθυστέρησαν λόγω παρέμβασης του Σ.Ε.Κ.Α. αναφορικά με τη νομιμότητα των προσλήψεων αρχαιολόγων με δελτίο παροχής υπηρεσιών. Υπενθυμίζουμε ότι η κάλυψη των θέσεων αυτών από το τότε ΥΠ.ΠΟ.Τ. μέσω ΑΣΕΠ ήταν αδύνατη, λόγω των υφιστάμενων περιορισμών. Η ανασκαφή καθυστέρησε περεταίρω, εξαιτίας της μη ολοκλήρωσης των υποδομών (στεγάστρων κλπ.), αλλά και των λανθασμένων επιλογών της Επιχείρησης (επιλογή ηλεκτρικής

·θέρμανσης πολύ χαμηλής απόδοσης για τα στέγαστρα ανασκαφής σε θερμοκρασίες παρατεταμένου ολικού παγετού).

Η Εφορείας, παρά τις όποιες καθυστερήσεις και δυσκολίες που αντιμετώπισε, ολοκλήρωσε, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων της, το σωστικό της έργο στη ζώνη Α των δυο ανωτέρω οικισμών. Η ανασκαφή δεν επεκτάθηκε, λόγω της αδυναμίας νέων προσλήψεων κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, αλλά και της μετέπειτα απαγόρευσης των προσλήψεων από τη ΔΕΗ Α.Ε. Υπό τις διαμορφωθείσες συνθήκες, η προταθείσα από την Επιχείρηση πρόστιψη του ανασκαφικού προσωπικού μέσω εργολάβου έγινε δεκτή από το ΥΠ.ΠΟ.Τ. ως η μόνη εφικτή λύση για την επανέναρξη του σωστικού έργου και τη συνέχιση της λειτουργίας του Ορυχείου Πεδίου Αμυνταίου. Η ΔΕΗ Α.Ε. προχώρησε σε μειοδοτικό διαγωνισμό για την εκτέλεση χωματουργικών εργασιών στη νέα υπό ανασκαφή ζώνη των δυο οικισμών (ζώνη Β των Αναργύρων ΙΧ & XI), στον οποίο μειοδότησε η ΓΑΙΑ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΤΕ. Η σωστική έρευνα στη τελευταία ζώνη περατώθηκε εντός των συμπεφωνημένων προθεσμιών και η ανασκαφή επεκτάθηκε με επαύξηση δαπάνης και σε μέρος της ζώνης Γ. Για τη συνέχιση και ολοκλήρωση του ανασκαφικού έργου στη ζώνη αυτή βρίσκεται σε εξέλιξη από τη ΔΕΗ Α.Ε. η διαδικασία μειοδοτικού διαγωνισμού.

Όσον αφορά στο σωστικό ανασκαφικό μέρος της έρευνας, η ΚΘ' ΕΠΚΑ πραγματοποίησε κατά το διάστημα από 23 Νοεμβρίου 2011 έως 26 Οκτωβρίου 2012 ανασκαφή στις ζώνες Α και Β των οικισμών Ανάργυροι ΙΧ & XI του Ορυχείου Πεδίου Αμυνταίου. Οι οικισμοί αυτοί, που βρίσκονται στον άξονα του μετώπου του Ορυχείου, καλύπτουν έκταση 90 και 110 στρέμματα αντίστοιχα και αποτελούν δύο από τις σημαντικότερες προϊστορικές θέσεις στη Δυτική Μακεδονία. Η ανασκαφή στις προαναφερθείσες ζώνες εκτεινόταν σε μια περιοχή αθροιστικού εμβαδού 46.300 μ^2 , στην οποία περιέχονταν 45.100 μ^3 ανθρωπογενών επιχώσεων. Μετά την ολοκλήρωση της σωστικής παρέμβασης της Εφορείας και με απόφαση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, οι ανωτέρω χώροι αποδεσμεύτηκαν και παραδόθηκαν στη ΔΕΗ Α.Ε. για εκμετάλλευση (με ολοκληρωτική καταστροφή). Στον παρόντα χρόνο βρίσκεται σε εξέλιξη η ολοκλήρωση της σωστικής έρευνας στη Γ ζώνη των ανωτέρω οικισμών. Για την περάτωση των εργασιών απαιτείται, εφόσον το επιτρέψουν οι καιρικές συνθήκες, διάστημα 25 περίπου εργάσιμων ημερών. Για την διεξαγωγή και ολοκλήρωση της ανασκαφής στις υπόλοιπες ζώνες (Δ και Ε) των οικισμών Ανάργυροι ΙΧ & XI και την παράδοση της ερευνημένης έκτασης στην Επιχείρηση απαιτείται, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Εφορείας, πρόσθετο διάστημα 110 εργάσιμων ημερών.

Για την εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του ορυχείου, αλλά και για τη διάσωση των αρχαιοτήτων, επιβάλλεται η απόλυτη συνεργασία των εμπλεκομένων και η παροχή κάθε δυνατής βοήθειας στην Αρχαιολογική Υπηρεσία, ώστε η τελευταία να εκτελέσει ανεμπόδιστα το έργο της και να αποδεσμεύσει εντός των συμφωνημένων προθεσμιών την καθορισμένη περιοχή. Ωστόσο, είναι αυτονόητο ότι το χρονοδιάγραμμα των εργασιών θα τηρηθεί, εφόσον εξασφαλιστούν οι κατάλληλες συνθήκες εργασίας (θερμαινόμενα στέγαστρα για τις ακραίες καιρικές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή κατά τη διάρκεια του χειμώνα, διαμονή και μεταφορά του επιστημονικού προσωπικού), καθώς και η επάνδρωση των σωστικών ανασκαφών με το αναγκαίο προσωπικό (εργάτες, αρχαιολόγοι, συντηρητές, σχεδιαστές και λοιπό εξειδικευμένο και μη προσωπικό).

Ο προγραμματισμός της Υπηρεσίας για την ανασκαφική διερεύνηση των υπόλοιπων θέσεων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, που εντάσσονται στον υπό εκσκαφή χώρο του ορυχείου Αμυνταίου, συναρτάται απόλυτα από τις προτεραιότητες και το ρυθμό εκσκαφών της ΔΕΗ Α.Ε. Επομένως η Επιχείρηση πρέπει να ενημερώνει έγκαιρα για τις προθέσεις της και το δικό της προγραμματισμό και να προχωρεί σε συνεννόηση με την Εφορεία στην έγκαιρη έγκριση και εκταμίευση των απαιτούμενων ανασκαφικών δαπανών, ενώ από τη πλευρά της η Εφορεία οφείλει να υλοποιεί το ταχύτερο δυνατό το δικό της έργο. Σύμφωνα με τα μέχρι τώρα δεδομένα του επικαιροποιημένου τοπογραφικού αρχείου της ΚΘ' ΕΠΚΑ για το Ορυχείο Πεδίου Αμυνταίου απομένουν για σωστική ανασκαφή οι οικισμοί: Ανάργυροι VIIa, Ανάργυροι VIIb, Ανάργυροι VIIc, Ανάργυροι VIII, Ανάργυροι XIIIa (μέρος) και Ανάργυροι XIV.

Από την επιφανειακή και την ανασκαφική έρευνα των προαναφερθέντων οικισμών στο ορυχείο Αμυνταίου, προέκυψε πλήθος κινητών ευρημάτων και δεδομένων ικανών να προσδιορίσουν με σαφήνεια τη θέση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εγκαταστάσεων αυτών και να αποκαταστήσουν σε μεγάλο βαθμό όλες τις εκφάνσεις τις ανθρώπινης δημιουργικής παρουσίας στο χώρο καθ' όλη τη διάρκεια του πολιτισμικού παρελθόντος τους. Η πολυετής προσπάθεια της Εφορείας για τη δημιουργία υποδομών στον Άγιο Παντελεήμονα Αμυνταίου της Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας, εξασφάλισε τις καλύτερες δυνατές συνθήκες για την υποδοχή, την επεξεργασία, τη συντήρηση, τη μελέτη και τη φύλαξη του αρχαιολογικού υλικού, που προέρχεται από τις σωστικές ανασκαφές στο Ορυχείο Αμυνταίου.

Σημειώνεται ότι κόστος της οκταετούς (2003-2012) επιφανειακής και της ανασκαφικής έρευνας στην περιοχή του Ορυχείου Αμυνταίου ανήλθε στο ποσό των 14.270.800 €,

·συμπεριλαμβανομένης της δαπάνης ανασκαφής των ζωνών Α, Β και Γ των οικισμών Αναργύρων ΙΧ & XI. Για την αποπεράτωση των σωστικών ανασκαφών των υπολοίπων ζωνών Δ και Ε) στους δύο τελευταίους οικισμούς υπολογίζεται ότι θα απαιτηθεί συμπληρωματική δαπάνη 11.573.585 €.

Από τη σύνθεση των ως τώρα συγκεντρωθέντων στοιχείων προκύπτει το συμπέρασμα, ότι η περιοχή ήταν πολυάνθρωπη και παρουσίαζε διαχρονικά έντονη πολιτισμική δραστηριότητα. Η πυκνότητα των οικισμών, η παρατεταμένη διάρκεια κατοίκησής τους, η ποιότητα και η πληθώρα των καταλοίπων τους, αλλά και η ιδιαίτερη θέση τους στον άξονα των επικοινωνιών, αποτελούν τα βασικά γνωρίσματα της ανθρώπινης δημιουργικής παρουσίας στο ιδιαίτερο αυτό οικοσύστημα της Λεκάνης της Εορδαίας. Η μελέτη δε των συστατικών στοιχείων και της διαχρονικής εξέλιξης της εντυπωσιακής αυτής πολιτισμικής ενότητας, θα βοηθήσει στην κατανόηση της ξεχωριστής συμβολής του χώρου αυτού στην ανάπτυξη και στην διαχρονική εξέλιξη του βαλκανικού και ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Η διάσωση του ανυπολόγιστης αξίας απειλούμενου από τις εκσκαφές της ΔΕΗ Α.Ε. αρχαιολογικού πλούτου της περιοχής (αφού μετά το τέλος της ανασκαφικής διαδικασίας προκύπτει η ολοκληρωτική καταστροφή του), αποτελεί νομική και ηθική υποχρέωση των εμπλεκομένων, αλλά και της ίδιας της Πολιτείας.

Συνημμένο: Το τεύχος με τις μηνιαίες καρτέλες των ανασκαφικών δαπανών της ΔΕΗ Α.Ε. Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου

Εσωτερική Διανομή:

1. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού
Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
2. ΔΙΠΚΑ
3. ΚΘ' ΕΠΚΑ